

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

w sprawie z wniosku A. Ł.

o wznowienie postępowania

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 7 lipca 2026 r.

wniosku skazanego

o wyłączenie sędziów Anny Dziergawki, Małgorzaty Bednarek i Antoniego Bojańczyka od rozpoznania sprawy o sygn. akt II KO 60/26.

na podstawie art. 42 § 4 zdanie pierwsze k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k.

postanowił:

wyłączyć sędziów Sądu Najwyższego Annę Dziergawkę, Małgorzatę Bednarek i Antoniego Bojańczyka od rozpoznania sprawy o sygn. akt II KO 60/26.

UZASADNIENIE

Po wyznaczeniu składu orzekającego do rozpoznania wniosku o wznowienie postępowania (sprawa o sygn. akt II KO 60/26) do Sądu Najwyższego wpłynęły wnioski skazanego o wyłączenie sędziów wyznaczonych do rozpoznania tego wniosku, tj. Anny Dziergawki, Małgorzaty Bednarek i Antoniego Bojańczyka. Autor wniosków wniósł o wyłączenie tych sędziów z uwagi na wątpliwości co do ich bezstronności i niezawisłości, wynikające z uzyskania statusu sędziego Sądu

Najwyższego w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa ukształtowaną na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. (k. 31-37; 42-43; 44-45). Wnioskodawca przywołując orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) oraz Sądu Najwyższego, wskazał, że sądy składające się z osób powołanych w tym trybie, nie gwarantują bezstronności i niezawisłości, a zatem nie są sądami w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka (EKPC) oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wnioski są oczywiście zasadne. Na wstępie trzeba poczynić konieczną uwagę, która ma związek z działaniami podejmowanymi w Izbie Karnej od 25 maja 2026 r. Każda strona postępowania karnego ma gwarantowane w Konstytucji i EKPC prawo do rozpoznania jej sprawy przez sąd niezawisły i bezstronny, ustanowiony ustawą. Częścią tego standardu jest prawo do złożenia wniosku o wyłączenie sędziego i prawo do jego rozpoznania przez niezawisły sąd (por. uchwała siedmiu sędziów SN z dnia 13 czerwca 2023 r., I KZP 22/22, OSNK 2023, z. 8, poz. 37). Tymczasem, początkowo w odniesieniu do jednego z wniosków skazanego podjęto decyzję o dołączeniu wniosku o wyłączenie sędziego do akt sprawy – bez jego zarejestrowania (k. 31), z odwołaniem się do zarządzenia Prezesa Izby Karnej nr 14/2026 (zarządzenie z 25 maja 2026 r.). Zarządzeniem tym zakazano formalnej rejestracji takich spraw (a więc i rozpoznania wniosków), jeśli oparte są na kwestionowaniu statusu sędziów SN, choć jest ono wprost sprzeczne nie tylko z przywołanym w jego treści art. 15 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym, ale i z § 80 ust. 8 pkt 1 w zw. z § 80 § 1 Regulaminu Sądu Najwyższego. Decyzję w tym zakresie, tj. co do ponownego rejestrowania takich wniosków, zmienił sędzia kierujący Izbą Karną w dniu 9 czerwca 2026 r. (zarządzenie nr 20/2026) i tylko dzięki temu ten pierwszy wniosek, jak i dwa kolejne zostały zarejestrowane we właściwej kontrolce i mogły zostać przekazane do rozpoznania. Z uwagi na fakt, że już z dniem 22 czerwca 2026 r. ponownie zablokowano rejestrację takich wniosków (por. zarządzenie nr 21/2026 z dnia 18 czerwca 2026 r.), może się zdarzyć, iż już tak skazany, jak i każda inna strona, zostanie pozbawiona prawa do merytorycznego rozpoznania składanych przez nich wniosków o wyłączenie opartych na okoliczności wskazanej na wstępie

uzasadnienia. W ten oto sposób decyzjami administracyjnymi blokuje się w Izbie Karnej stronom prawo do rozpoznania sprawy o wyłączenie sędziego, która jest sprawą w znaczeniu konstytucyjnym.

Odnosząc się zaś do meritum wniosków, to stwierdzić trzeba, iż są one zasadne.

Przepis art. 41 k.p.k. określający instytucję *iudex suspectus* przewiduje możliwość wyłączenia sędziego, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Aprobując stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21, wskazać należy, że wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. winno nastąpić nie tylko w sytuacji gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, iż mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, ale również wówczas gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC i uznania, że taki skład orzekający nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Taka właśnie sytuacja ma miejsce w tej sprawie i tak ją trafnie określa skazany, wskazując prawidłowo odpowiednie orzeczenia ETPC i Sądu Najwyższego.

Jest oczywiste, że okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziego Sądu Najwyższego przez A. Dziergawkę, M. Bednarek i A. Bojańczyka w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r. w odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego skutkują każdorazowo uznaniem Sądu z ich udziałem za nienależycie obsadzony, z uwagi m.in. na sposób powołania sędziowskiej części członków tej Rady, polegający na usunięciu mechanizmu wyboru sędziów do KRS przez samych sędziów i zastąpieniu go mechanizmem, w którym politycy decydowali o tym, kto z sędziów (nie mając poparcia środowiska sędziowskiego) będzie członkiem KRS, który to organ ma dbać o niezależność sądów i niezawisłość sędziów (por. m.in. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20; wyrok SN z dnia 5 grudnia 2019 r., III PO 7/18). Ta okoliczność skutkowałą już wielokrotnym wyłączeniem tak powołanych sędziów w postępowaniach prowadzonych przed Sądem Najwyższym (m.in. postanowienia: z dnia 5 sierpnia

2024 r. II KK 209/23; z dnia 27 sierpnia 2024 r. IV KK 333/22; z dnia 24 września 2025 r. IV KO 130/24; z dnia 29 września 2025 r., II KK 305/25; z dnia 7 sierpnia 2025 r., III KO 99/24; z dnia 7 maja 2025 r., III KK 550/24). Nie ma żadnego powodu, aby inaczej postrzegać tę kwestie w niniejszej sprawie, a skazany, który zainicjował postępowanie o nadzwyczajnym charakterze (wniosek o wznowienie postępowania), ma prawo, aby tę sprawę rozpoznał sąd w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym.

Mając powyższe na uwadze, konieczne stało się podjęcie przez Sąd Najwyższy decyzji o wyłączeniu wskazanych sędziów od rozpoznania przedmiotowej sprawy. Niestety, skazany nie ma gwarancji, że w ponownym przydziale sprawy sprawa ta nie trafi do sędziów o takim samym statusie, co obecni wyłączeni od jej rozpoznania, ale wówczas wątpliwe będzie – z uwagi na treść zarządzenia nr 21/2026 – czy będzie mógł liczyć na rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego.

[J.J.]

[a.ł.]